

LBRIS

We know
books

Gregory K. Popcak, Ph.D. și Lisa Popcak

PARENTING

cu *har*

Ghidul părinților
pentru a crește copii *aproape* perfecți

Traducerea din limba engleză de
PATRICIA MIHULECEA și ANA MARIA BOTNARU

 Galaxia Gutenberg

Cuprins

Cuvânt înainte de dr. Bill și Martha Sears	7
Prefață la ediția I de Pr. Val J. Peter, J.C.D., S.T.D.	10
Mulțumiri.....	12
PARTEA I: Parenting catolic: (Cum) să construim o comunitate a iubirii.....	13
<i>Introducere la partea I: Ce e așa de special la părinții catolici?</i>	15
1. Desăvârșirea în dragoste a copiilor tăi: Douăsprezece instrumente pentru a crește un C.P.* (<i>*copil perfect</i>)	47
2. Suntem o F.A.M.I.L.I.E. Curajul de a practica disciplina de tip catolic ..	71
3. Instrumentele meseriei: Disciplina de fiecare zi, care face diferența.....	95
4. Revoltă pe Bounty! Disciplina corectivă – când apele sunt agitate	131
PARTEA A II-A: Cele cinci etape fabuloase ale copilăriei	169
<i>Introducere la partea a II-a: Cum să-ți ajuți copilul să crească în ani, înțelepciune și har</i>	<i>171</i>
5. Parenting cu har pentru sugar / bebeluș	175
5a. Hei, tati, e rândul tău!: Dăruirea de sine a tatălui și bebelușul....	194
5b. DA, DAR...! Întrebări frecvente despre parentingul prin dăruire de sine în etapa prunciei.....	200
6. Parenting cu har în copilăria timpurie, etapa antepreșcolară	217
7. Parenting cu har în copilăria timpurie, etapa preșcolară.....	243
8. Parenting cu har pentru copilul de vârstă școlară.....	271
9. Parenting cu har pentru adolescent	299
PARTEA a III-a: Un mozaic de parenting	333
10. Hrană pentru suflet: Douăsprezece moduri de a consolida viața de credință a copilului	335
11. Ca frații: Șase sugestii pentru a-i încuraja pe copiii dumneavoastră să se iubească unii pe alții.....	349
12. Consolidarea celor trei piloni ai buneii rânduiei.....	359
13. Conectați: Părinții catolici și mass-media	369

14. Fricile copilăriei / Spaimele copilului	375
15. Putem găsi o soluție: Parenting catolic într-o familie în care amândoi părinții lucrează	383
16. Ne oprim la opt...? Planificarea (mărimii) familiei.....	391
17. Țsta-i tata! Cum să fii un tată catolic grozav – cinci pași de urmat	401
18. O femeie pentru toate anotimpurile: Cum să fii o mamă care trăiește atașamentul.....	407
19. Cel mai puternic instrument de parenting: Căsnicia voastră.....	417
20. Program de mentenanță a familiei.....	423
 Epilog.....	 427
 <i>Anexa 1. Instituția naturală a familiei de Herbert Ratner, M.D.....</i>	 <i>429</i>
<i>Anexa 2. Zece argumente împotriva bătăii: O analiză catolică a pedepsei corporale.....</i>	<i>443</i>
 Indici.....	 459

INTRODUCERE LA PARTEA I

Ce e așa de special la părinții catolici?

IDEI PRINCIPALE

- *Misiunea părintelui catolic*
- *Șapte factori care-i disting pe părinții catolici*
- *De ce nu toate sfaturile de parenting sunt la fel de bune*

Misiunea părintelui catolic

Ce este, mai exact, un „părinte catolic”? Chiar ne deosebim de alți părinți, creștini sau necreștini, cu excepția poate a faptului că îi învățăm pe copiii noștri să se roage? Oare așa ceva nu există, iar cartea acesta să fie doar o strategie cinică de marketing de nișă?

Părinții catolici trăiesc altfel

Adevărul este încă și mai șocant. Credem că dincolo de lucrurile esențiale evidente în ce privește rugăciunea și viața de parohie, părinții catolici sunt o specie aparte. Bineînțeles, rugăciunea și viața liturgică a familiei catolice ar trebui să se afle în centrul unui cămin catolic; însă experiența trăită a credinței noastre trebuie să meargă mai în profunzime. Chiar după ce am terminat rugăciunea în familie, sau am închis Biblia și am pus-o deoparte, sau ne-am întors de la Liturghie, ar trebui *încă* să existe diferențe clare în felul în care părinții catolici interacționează cu copiii lor, diferențe care să-i distingă de alte familii creștine sau necreștine.

Sfântul Francisc spunea odată: „Mergeți și predicați Evanghelia. Dacă este absolut necesar, folosiți și cuvinte!” Sfântul Francisc credea că, mai degrabă

decât cuvintele, felul în care alegem să trăim și să interacționăm cu oamenii din viața noastră este atât o extraordinară de puternică mărturisire pentru ceilalți, cât și o clarificare importantă despre cât de în serios ne luăm credința. Dacă o echipă TV ar filma un reality-show chiar la tine acasă, ar putea telespectatorii care urmăresc emisiunea – să-i spunem *Viața pe calea credinței* – să vadă (pe lângă viața ta de rugăciune și icoanele de pe pereți) credința ta catolică influențând felul cum le vorbești, interacționezi, îi înveți, îi disciplinezi, te joci cu ei sau le răspunzi copiilor tăi?

Să nu vă simțiți prea stânjeniți dacă nu sunteți siguri cum să răspundeți la întrebarea asta. Fapt e că, în vreme ce majoritatea părinților sunt bine intenționați și se străduiesc să-și trăiască credința în familie, celor mai mulți dintre ei nu li se pare să existe vreun lucru atât de diferit pe care catolicii îl „fac” cu viața lor de familie încât să-i distingă de oricare alți creștini. Cei mai mulți părinți catolici (cu excepția vieții de rugăciune, a icoanelor de pe pereți, și poate a numărului de copii pe care-i au) își cresc copiii la fel ca semenii lor necatolici și necreștini și nu stau să se gândească prea mult la asta. Dar ar fi atât de multe de zis aici! Dacă ești gata să explorezi ceea ce credința ta poate să îți ofere ajutându-te să celebrezi acea viață de familie care i-ar face pe îngeri să zâmbească, iar pe semeni i-ar face invidioși (parafrazându-l pe Tertulian, „Uitați-vă la familiile acelea catolice! Vedeți cum se iubesc unii pe alții!”), atunci această carte îți va da instrumentele necesare pentru a începe să trăiești o bucurie, o orânduială, o pace – ieșite din comun, o viață de familie dumnezeiască, la care altă dată puteai doar să visezi.

Șapte factori care-i disting pe părinții catolici

Scriptura ne spune că, fiind creștini catolici, suntem chemați să fim „seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu” (1 Pt 2,9). Așadar ce anume ne face să fim aparte de toți ceilalți părinți, creștini și necreștini? Mai întâi, noi, catolicii, avem mai multe resurse disponibile, pe care frații noștri protestanți și necreștini pur și simplu au ales să nu le folosească. Să aruncăm o privire asupra celor șapte factori care-i disting pe părinții catolici.

Ce-i face diferiți pe părinții catolici?

1. O întâlnire intimă de felul celei cu Isus

Familiiile noastre sunt înrădăcinate în rugăciune. Suntem inspirați de modelul cristic al dăruirii de Sine în Euharistie și ne orientăm copiii înspre o relație personală cu El.

2. Mergem înainte cu un pic de ajutor de la „Mama”

Sacramentele servesc drept model pentru relațiile și disciplina din familiile noastre.

3. Iubim două cărți sfinte

Avem deschidere atât spre revelație (Cartea Cuvântului lui Dumnezeu), cât și spre știință („Cartea Creației lui Dumnezeu”) – potrivit Sfântului Toma de Aquino – și căutăm modulele în care cele două cărți scrise de Dumnezeu, Autorul a tot Adevărul, se intersectează.

4. Ne însușim ceea ce *teologia trupului* ne învață despre relațiile dintre părinți și copii

Dumnezeu ne-a creat trupurile întru revelarea planului său pentru modul ideal în care oamenii ar trebui să relaționeze unii cu alții.

5. Știm ce rezultă din întâlnirea lui Dumnezeu cu ființa umană

Întruparea și botezul îi determină pe catolici să nu se teamă de „încăpățănare” și să respecte bunătatea înnăscută a copiilor noștri.

6. „Ascultă” nu e doar un cuvânt din șapte litere

Înțelegem diferența dintre ascultarea creștină (bună!) și ascultarea oarbă (ne-bună!).

7. Nu suntem atât de trufași încât să nu ascultăm de frații și surorile noastre mai mari în Domnul

Căutăm înțelepciunea sfinților și a slujitorilor lui Dumnezeu care au scris despre viața de familie și parenting.

1. O întâlnire intimă de felul celei cu Isus

Întâlnește-L pe Cristos în Euharistie

Adevărul este că Dumnezeu lucrează cu toți părinții care Îl cheamă. Până la urmă, copiii noștri sunt, de fapt, copiii Lui: noi toți Îi aparținem lui Dumnezeu (vezi Rom 14,7-9). Noi însă, ca părinți catolici, ne bucurăm de șansa de a-L putea întâlni pe Cristos în mod intim și personal în Euharistie. Mai mult decât simpla recunoaștere a lui Isus ca „Domn și mântuitor personal”, așa cum fac frații noștri protestanți, noi Îl primim în Sfântul Sacrament, iar trupul Său devine una cu trupul nostru și sângele Său curge și prin venele noastre. De nenumărate ori, Sfânta Scriptură ne arată puterea transformatoare a unei întâlniri cu Cristos, astfel că noi, catolicii, ne buzim pe puterea intrinsecă și independentă a lui Cristos din sacramele de a-i conduce pe copiii noștri pe „calea cea dreaptă”. Nu, Isus nu o face pe părintele în locul nostru (nu scăpăm noi așa ușor), dar dacă-L lăsăm, va fi părinte prin intermediul nostru, iar atunci când copiii noștri Îl vor primi, El le va deveni cel mai bun prieten. Sub o astfel de „presiune a anturajului”, părinții catolici conștiincioși și credincioși nu pot da greș.

Copiii și Adorația Euharistică

În ultimii ani, un program intitulat *Children of Hope* [Copii ai speranței] (www.ChildrenofHope.org) și-a asumat ambițiosul proiect de inițiere a preșcolarilor în Adorația Euharistică. Efectul este remarcabil. E minunat să-i vezi pe cei mai mici dintre copiii lui Dumnezeu stând împreună cu părinții lor și aducând laudă lui Dumnezeu în Euharistie. Ce frumos moment de legătură pentru părinți și copii este această sărbătoare a iubirii. Rezultatele sunt o confirmare impresionantă a adevărului din cuvintele lui Isus: „Lăsați copiii să vină la Mine” (Mt 19, 14).

Am avut recent ocazia de a asculta mărturia unui tânăr, să-i spunem J.J. Ambii părinți erau dependenți de droguri și alcoolici. Cei patru frați erau membri activi în diverse bande. Care a fost salvarea lui? Copil fiind, prinsese drag de Euharistie tot mergând la biserica din apropiere, unde se ținea adorație perpetuă. Spunea el că pe vremea aceea nu avea nicio idee despre ce se întâmpla acolo. Știa doar atât: că în prezența lui Dumnezeu se simțea în pace și în siguranță, altfel decât oriunde altundeva în viața lui. În timp, a aflat mai multe

despre Euharistie și, cu permisiunea părinților săi (atât cât se putea), a devenit catolic. Astăzi, adult fiind, J.J. lucrează cu tinerii și predă într-o școală catolică. Privind în urmă spre cum au ajuns părinții și frații săi – morți sau dependenți – el nu are nicio îndoială că acel timp petrecut în prezența Sfântului Sacrament l-a salvat de la o soartă asemănătoare. Acest tânăr nu avusese părinți care să-l pună în prezența iubitoare a lui Dumnezeu din Euharistie și cu toate acestea el a fost profund marcat de această experiență. Imaginați-vă ce ar putea face Dumnezeu pentru copiii voștri dacă L-ați invita să ia parte în mod profund la procesul de creștere a copiilor.

2. Mergem înainte cu un pic de ajutor de la „Mama”

Fiiți părinți pentru copiii voștri așa cum Biserica ne este mamă

Catolicii gândesc Biserica drept Mamă a noastră, iar noi suntem chemați să fim acei părinți pentru copiii noștri, după cum ea, Biserica, este pentru noi. Iată de ce familia este numită „biserica domestică” (vezi *Familiaris Consortio*). Așadar, ce sfaturi ne poate oferi „Mama”?

Atașament: Faceți așa încât copiii voștri să vrea să vă semene

Mai întâi, Cristos, prin Biserica Sa, caută să creeze acel tip de atașament care să ne facă să vrem să-i semănăm mai degrabă Lui decât semenilor noștri. Ne veți auzi discutând mult despre atașament în cartea aceasta, iar construirea atașamentului ia diverse forme în diferite etape din viața copilului. Până la urmă, exact așa cum prin Întruparea, Patima, Moartea și Învierea Lui, Cristos a căutat să creeze o legătură care să ne facă pe noi, copiii Săi, să vrem să-i semănăm mai mult Lui decât semenilor noștri, prima noastră îndatorire ca părinți catolici este să cultivăm acel fel de legătură cu copiii noștri care să-i facă să vrea să ne semene nouă mai degrabă decât colegilor lor.

Faceți-vă timp pentru mesele în familie

Mare parte din modul în care Biserica, Mama noastră, îl ajută pe Dumnezeu, Tatăl nostru, să facă asta este prin intermediul mesei în familie pe care o pregătește pentru noi (Euharistia). La această masă, aflăm că Dumnezeu este un părinte implicat. Ori de câte ori Îl solicităm, El își ia din timpul Său, din

cel mai aglomerat program din câte există în univers pentru a fi acolo prezent – cu Trupul, Sufletul și Dumnezeuia Sa. Cu siguranță, un argument serios pentru cantitatea de timp pe care o presupune faptul de a fi părinte.

Dăruirea de sine este cheia relației/ascultării

Mai mult decât atât, masa pe care Dumnezeu o pregătește pentru noi este propriul Său trup și sânge. Papa Ioan Paul al II-lea a vorbit mult despre o virtute pe care el a numit-o „dăruirea de sine”. Dăruirea de sine este un fel de eroică generozitate care ne dă puterea să folosim tot ceea ce Dumnezeu ne-a dat – timpul, bogăția, talentele și chiar trupurile noastre – pentru a lucra spre binele celor din viața noastră. Euharistia este o masă a dăruirii de sine pentru că Dumnezeu nu doar ne dă o hrană spirituală, **ci ne însoțește pe drumul de la serviciu spre casă**. Ne hrănește cu propriul Său Trup. Euharistia ne provoacă să fim, asemenea Lui, părinți cu dăruire de sine care se întreabă cum am putea să folosim tot ce ne-a fost dat de Dumnezeu – timp, bogăție, talente, chiar și propriul trup – pentru a contribui la binele copiilor noștri și pentru a crește sfinți.

De altfel, Biserica numește Euharistia „izvor și apogeu al credinței noastre”³ (vezi *Lumen Gentium*, 11). Credem, la rândul nostru, că Euharistia ar trebui să fie izvorul și apogeuul modului în care ne îndeplinim rolul de părinți și că dăruirea de sine exprimată de Cristos în Euharistie ar trebui să ne servească drept inspirație pentru un spirit de reciprocă dăruire de sine între părinții și copiii dintr-un cămin catolic.

Standarde înalte/Pedeapsă blândă

O altă lecție exemplară de parenting de la „Mama” (i.e., Biserica) o găsim în Sacramentul Pocăinței (sau al Spovedaniei / Reconcilierii). Pe de o parte, „Mama” are așteptări foarte mari în privința comportamentului nostru; pe de altă parte, atunci când cădem, ne disciplinează în mod extrem de blând. De fapt, nu pierde timpul niciodată încercând să găsească pedepse inventive. Pre-luând ideea parabolei fiului risipitor, întreaga ei strategie disciplinară constă în întărirea relației noastre cu Tatăl, în asemenea măsură încât să nu ne mai

³ Traducerea documentelor magisteriale este preluată de pe <https://www.magisteriu.ro> / și aparține autorilor respectivi (n. red.).

dorim niciodată să plecăm de acasă. Să ne amintim, scopul acelor penitențe constând în „cinci Bucură-te, Marie” nu este de a ne pedepsi. Ci este mai degrabă o invitație de a petrece ceva timp în brațele Maicii noastre, în fața Tatălui nostru ceresc, care ne copleșește cu o iubire atât de profundă încât nu putem să nu devenim mai buni. Părinții catolici sunt chemați să facă exact același lucru cu copiii lor.

3. Iubim două cărți sfinte

Există o lamentație larg răspândită: „De ce nu vin copiii cu un manual de instrucțiuni?” Ei bine, chiar așa vin. Dar sunt scrise în „limba catolică”. Să vă explicăm.

Diferența dintre protestanți și catolici

Protestanții se disting prin faptul că se bazează pe *sola scriptura*, „doar Biblia”, pentru a ști cum să-și trăiască viața în general și viața de părinte în particular (deși, curios lucru, doctrina *sola scriptura* nu e de găsit nicăieri în Scriptură). Asta i-ar putea conduce pe unii creștini necatolici (desigur, nu pe toți) către un fel de dispreț îndreptățit de sine pentru ceea ce știința are să ne spună despre natura umană, zicând că „Dacă nu-i în Biblie, atunci pur și simplu nu-i așa”. Spre a ilustra acest lucru, dați-mi voie să citez din cartea lui Ed Bulkley, *Why Christians Can't Trust Psychology (De ce creștinii nu se pot încrede în psihologie)*:

Noi [creștinii] suntem un Trup cu răni adânci... Dar unde ne vom duce ca să vindecăm aceste răni? Dacă nu ne vom îndestula în Cristos și nu vom crede în Cuvântul lui Dumnezeu care are răspunsuri la problemele de astăzi, atunci ce rost mai are să fii creștin – decât să ne asigurăm de focul cel veșnic? De fiecare dată când spunem că avem nevoie de Biblie plus psihologie (chiar psihologie creștină) pentru a face față „disfuncțiilor” moderne cu care se confruntă familiile noastre, punem de fapt la îndoială caracterul corespunzător și suficient al Scripturilor.

Să comparăm acum cele de mai sus cu afirmația Papei Ioan Paul al II-lea din *Evangelium Vitae*: „Consilierii matrimoniale și familiari, prin acțiunea lor specifică de sfătuire și prevenire... constituie un serviciu prețios pentru a redescoperi sensul iubirii și al vieții și pentru a susține și însoți fiecare familie în

misiunea ei de «sanctuar al vieții» [sublinierile îmi aparțin] (88). Există evident o diferență clară de viziune asupra psihologiei între catolici și ceilalți creștini.

Catolicii – fundamentați pe două cărți sfinte

Desigur că, fiind catolici, viețile noastre trebuie fundamentate pe Sfânta Scriptură, însă Biserica recunoaște încă o sursă a revelației divine, la fel de importantă ca Scriptura: însăși creația lui Dumnezeu, la care Biserica face adesea referire, „cartea naturii”. Sfântul Toma de Aquino se referea la aceste „două cărți” („cartea” naturii și Biblia) ca fiind cele două surse primare care trebuie consultate pentru a afla mai multe despre felul anume în care Dumnezeu a voit ca lumea și omenirea să „funcționeze”. Așa cum îi plăcea să spună medicului și filozofului catolic dr. Herbert Ratner:

...Există două revelații: pe una o găsim în Cartea Scripturilor, iar pe cealaltă, în „cartea naturii”; una e comunicată prin Cuvintele Fiului, cealaltă – prin natură, dintr-un lexicon scris de Tatăl. În orice caz, Tatăl, ca Autor al naturii, nu ne învață un adevăr, iar Fiul, un altul.

Știința serioasă și teologia serioasă sunt compatibile într-un tot pentru că amândouă provin din aceeași sursă: Dumnezeu, care e Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, Autorul a tot Adevărul, creat sau revelat, și care nu se contrazice pe Sine! De bună seamă că exact aceasta este linia de argumentare folosită de Papa Ioan Paul al II-lea în Enciclica sa *Fides et Ratio* (*Credință și rațiune*).

Catolicii: Credința și rațiunea merg împreună

Într-o anumită măsură, atitudinea catolică față de științe poate fi rezumată prin mărturia celor trei Magi. De-a lungul mileniilor, cercetarea stelelor i-a făcut pe oameni să se închine lor. Dar pe cei trei Magi cercetarea stelelor i-a condus la a se închina Domnului. Poate mai mult decât orice altă confesiune creștină, catolicii au acces deplin la Revelația divină; nu pentru că am fi grozavi, ci fiindcă suntem între puținele grupări creștine dispuse să citească ambele „cărți”.

Tot astfel, în vreme ce părinții laici⁴ se pot baza și ei pe „cartea naturii” pentru sugestii de parenting, ei nu au acces la Revelația divină din Scriptură sau din Sfânta Tradiție, care să le spună cum să folosească informația primită de la știință. Rezultatul este că în timp ce lumea seculară caută să supună creația voinței ei, catolicii caută să folosească informația dobândită din știință pentru a învăța cum putem coopera cu creația și cum o putem folosi în felul voit de Dumnezeu. Practic, aceasta este diferența dintre planificarea familială naturală folosită de catolici vs. preferința lumii seculare pentru abortive chimice (i.e., pilula). Sau catolicul „Frate Soare și Soră Lună” vs. secularul „Unchiș Încălzire Globală și Mătușica Dioxină”. Ori, bunăoară, aserțiunea catolicilor că tehnologia există pentru a menține comunitatea în siguranță, apărând în același timp demnitatea până și a celui mai odios criminal vs. strigătele lumii seculare pentru „dreptatea” sângeroasă a pedepsei capitale.

Părinții catolici: învățăm din legea naturală

A învăța despre creația lui Dumnezeu și a aplica învățătura într-o manieră ce respectă intenția lui Dumnezeu este un aspect a ceea ce catolicii numesc „legea naturală”. Aplicând legea naturală în parenting, catolicii pot folosi știința și Scriptura pentru a crește copiii așa cum Dumnezeu ar voi să-i creștem pentru El. Nu uitați: copiii noștri nu sunt doar ai noștri, ca să-i creștem după bunul plac. Scriptura ne învață: „fie că trăim, fie că murim, ai Domnului suntem” (Rom 14,8). Astfel, suntem datori să respectăm instrucțiunile pe care El ni le dă atât în Cartea Cuvântului lui Dumnezeu, cât și în „cartea naturii” de a crește copiii după voința și în scopul Său. În vreme ce unii părinți vorbesc despre „drepturile parentale”, cei catolici pot vorbi doar despre îndatorirea lor de a sluji dreptatea; asta înseamnă datoria de a da copiilor lui Dumnezeu toate darurile bune de care El vrea ca ei să dispună, în modul în care El vrea ca ei să dispună de ele. (Teologia morală definește în mod tradițional „dreptatea” ca fiind actul de a da unei persoane tot ceea ce i se cuvine în mod legitim).

De multe ori părinții dezbat între ei despre „cum să fii un părinte mai bun”. De obicei, aceste discuții în contradictoriu pornesc de la diferite idei abstracte privitoare la probleme de comportament ale copiilor și la cum ar trebui sau ar fi potrivit să reacționăm noi. Noile descoperiri ale neuroștiințelor

⁴ Aici cu sensul de neapartenând unei biserici creștine (sau: botezați, dar nepracticanți) (n. red.).